
ПАМ'ЯТНА ДАТА / MEMORIAL DATE

DOI 10.29254/2077-4214-2022-3-166-9-11

UDC 061.75

Kovalchuk O. I., Dzevulska I. V., Malikov O. V.

PROFESSOR CHERKASOV VIKTOR GAVRYLOVYCH (for the 70th birthday)

Bogomolets National Medical University (Kyiv, Ukraine)

alexandrvm@ukr.net

January 5, 2023, marks the 70th anniversary of the birthday of the Doctor of Medical Sciences, former head of the Department of Descriptive and Clinical Anatomy of the Bogomolets National Medical University, Honored Worker of Science and Technology, Professor Viktor Gavrylovich Cherkasov.

V. G. Cherkasov was born on January 5, 1953 in Kirovohrad (now Kropyvnytskyi). In 1976, he graduated from the Bogomolets Kyiv Medical Institute. For more than 40 years, Viktor Gavrylovych selflessly served science, making his way from a graduate student to the head of the primary department of anatomy: graduate student (1976), assistant professor (1979), senior lecturer, associate professor (1991), professor (1992), head of the department (2004–2020).

Viktor Gavrylovych's scientific worldview was formed under the influence of an outstanding Teacher, a corresponding member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Professor Ivan Ivanovich Bobryk. Victor Gavrylovych successfully combined the qualities of a scientist, a youth mentor, and a talented organizer. The main directions of scientific research of V. G. Cherkasov: ultrastructural aspects of the development of blood and lymphatic vessels; experimental modeling of pathological processes; history of morphology; methodological principles of teaching human anatomy.

In 1980, he defended his candidate's dissertation – "The hemomicrocirculatory channel of the human thymus in the prenatal period of morphogenesis." The doctoral dissertation – "Microcirculatory flow of organs of the human immune system in the prenatal period of ontogenesis" was successfully defended in 1990.

From 2003 to 2008, Viktor Gavrylovych successfully worked as the head of the research sector; from 2008 to 2013, he was the dean of the Medical Faculty № 1 of the Bogomolets National Medical University. Many graduates remember V. G. Cherkasov as a wise and reliable head of the faculty.

Since 1992, V. G. Cherkasov has been the vice-president of the Scientific Society of Anatomists, Histologists, Embryologists and Topographic Anatomists of Ukraine, a member of the Scientific Council of the Ministry of Health of Ukraine, and a member of the Scientific Public Council of the Ukrainian Academy of Sciences. Meetings with the participation of Viktor Gavrylovych were noted for their indifference to the matter and understanding of the importance of optimizing and harmonizing processes.

V. G. Cherkasov was author and co-author of more than 300 scientific works, 12 patents and author's certificates, 9 monographs, 15 study guides, 10 textbooks, 3 atlases, was the editor-in-chief of the specialized journal "Bulletin of Morphology" and a member of the editorial boards of specialized publications of Ukraine.

Creative approach, in-depth analysis, and quality of solving various tasks were in the first place in the scientist's activity. These principles guided Viktor Gavrylovych in the work of the specialized academic council at the Bogomolets National Medical University as secretary, member, and chairman of the

council. As a member of the specialized academic council at the National Pirogov Memorial Medical University, colleagues remembered him as a professional morphologist with a capital letter who reviewed dissertations in detail and carefully and was a principled opponent. Most of Viktor Gavrylovych's students are the heads of departments in Ukraine.

V. G. Cherkasov carried out significant scientific and pedagogical work as the head of the supporting department. Under his leadership, the study discipline "Human Anatomy" programs were developed and implemented in Ukraine, ensuring the innovative organization of the educational process in human anatomy in Ukraine. The primary anatomy department created the first national textbook in three languages (Ukrainian, Russian, and English), which has been republished with changes and additions since 2006, gained wide recognition, and became a basic textbook on human anatomy in higher education institutions of Ukraine. Viktor Gavrylovych's manuals on the anatomy of the nervous system and sense organs enjoy authority among teachers and students; in the future, expanded and supplemented became the basis of the sections of the textbook.

The glorious anatomical collection of the Department of Descriptive and Clinical Anatomy of the Bogomolets National Medical University was under the special attention of Viktor Gavrylovych, and it was on his initiative that the complete cataloging of the preparations was carried out. Masterfully possessing historical and morphological data, Professor V. G. Cherkasov conducted tours of the department halls; everyone was delighted with the presentation of information and the depth of academic knowledge.

In 2010, Professor Cherkasov was awarded a Certificate of Honor for the scientific study of the remains from

the sarcophagus of Yaroslav the Wise in St. Sophia Cathedral (National Conservation Area "St. Sophia of Kyiv").

During the years of work at the Bogomolets National Medical University, V. G. Cherkasov developed as an outstanding morphologist, known even abroad. High professionalism and persistence in achieving the goal were harmoniously combined with demandingness, tact, and responsibility. He was a hard-working and demanding specialist who was appreciated and respected by everyone who had the opportunity to communicate and work with him.

Viktor Gavrylovych was an extremely responsible and highly professional person whose life path is an example of selfless service to medical education and science. His active public and scientific-pedagogical activities have

been awarded many awards. For his significant contribution to the development of health care and high professionalism in 2006, by the Decree of the President of Ukraine, V. G. Cherkasov was awarded the Order of Merit III degree; in 2009, he was awarded the honorary title "Honored Worker of Science and Technology of Ukraine"; was awarded the Certificate of Gratitude and Honorary Certificate of the Ministry of Health of Ukraine, diplomas and awards, the "Betz Gold Medal" (2019) of the Scientific Society of Anatomists, Histologists and Topographic Anatomists of Ukraine.

For the Department of Descriptive and Clinical Anatomy staff and employees of the Bogomolets National Medical University, Professor V. G. Cherkasov was and remains a true scientist and teacher model.

DOI 10.29254/2077-4214-2022-3-166-9-11

УДК 061.75

Ковальчук О. І., Дзевульська І. В., Маліков О. В.

ПРОФЕСОР ЧЕРКАСОВ ВІКТОР ГАВРИЛОВИЧ

(до 70-річчя від дня народження)

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця (м. Київ, Україна)

alexandrvn@ukr.net

5 січня 2023 року виповнюється 70 років від дня народження доктора медичних наук, колишнього завідувача кафедри описової та клінічної анатомії Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, Заслуженого діяча науки і техніки, професора Віктора Гавриловича Черкасова.

В. Г. Черкасов народився 5 січня 1953 року у м. Кіровограді (нині – Кропивницький). В 1976 році закінчив Київський медичний інститут імені О. О. Богомольця. Більше 40 років Віктор Гаврилович самовіддано служив науці, пройшовши свій шлях від аспіранта до завідувача опорної кафедри анатомії: аспірант (1976 р.), асистент (1979 р.), старший викладач, доцент (1991 р.), професор (1992 р.), завідувач кафедри (2004–2020 рр.).

Науковий світогляд Віктора Гавриловича формувався під впливом видатного Вчителя, член-кореспондента НАПН України, професора Івана Івановича Бобрика. В постаті Віктора Гавриловича вдало поєднувалися якості науковця, наставника молоді та талановитого організатора. Основні напрями наукових досліджень В. Г. Черкасова: ультраструктурні аспекти розвитку кровоносних і лімфатичних судин; експериментальне моделювання патологічних процесів; історія морфології; методичні засади викладання анатомії людини.

У 1980 р. захистив кандидатську дисертацію «Гемомікроциркуляторне русло тимуса людини в пренатальному періоді морфогенезу». Докторська дисертація «Мікроциркуляторне русло органів імунної системи людини в пренатальному періоді онтогенезу» була успішно захищена у 1990 році.

З 2003 по 2008 роки Віктор Гаврилович успішно працював начальником науково-дослідного сектору; з 2008 по 2013 рік був деканом медичного факультету № 1 НМУ імені О. О. Богомольця. Багато випускників пам'ятають В. Г. Черкасова як мудрого і надійного керівника факультету.

З 1992 року В. Г. Черкасов був віцепрезидентом Наукового товариства анатомів, гістологів, ембріологів та топографоанатомів України, членом Вченої ради МОЗ України та членом Наукової громадської ради при ДАК України. Засідання за участі Віктора Гавриловича відзначалися

небайдужістю до справи та розумінням важливості оптимізації та гармонізації процесів.

В. Г. Черкасов – автор і співавтор понад 300 наукових праць, 12 патентів та авторських свідоцтв, 9 монографій, 15 навчальних посібників, 10 підручників, 3 атласів, був головним редактором профільного фахового журналу «Вісник морфології» та членом редакційних колегій фахових видань України.

Творчий підхід, глибокий аналіз, якість вирішення різних завдань були на першому місці в діяльності вченого. Саме такими принципами керувався Віктор Гаврилович у роботі спеціалізованої вченої ради при Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця в якості секретаря, члена і голови ради. Як член спеціалізованої вченої ради при Вінницькому національному медичному університеті імені М. І. Пирогова запам'ятався колегам професіоналом-морфологом з великої літери, який деталізовано та уважно рецензував дисертаційні роботи та був

принциповим опонентом. Більшість учнів Віктора Гавриловича очолюють кафедри в Україні.

Значну наукову та педагогічну роботу В. Г. Черкасов виконував як завідувач опорної кафедри. Під його керівництвом розроблені і впроваджені в Україні програми навчальної дисципліни «Анатомія людини», які забезпечили інноваційну організацію навчального процесу з анатомії людини в Україні. На опорній кафедрі анатомії створено перший національний підручник трьома мовами (українською, російською, англійською), який перевидається зі змінами і доповненнями починаючи з 2006 року, набув широкого визнання і став базовим з анатомії людини у закладах вищої освіти України. Посібники Віктора Гавриловича з анатомії нервової системи та органів чуття користуються авторитетом у викладачів та студентів; в подальшому розширені та доповнені стали основою розділів підручника.

Славетна анатомічна колекція кафедри описової та клінічної анатомії Національного медичного університету імені О. О. Богомольця була під особливою увагою Віктора Гавриловича і саме за його ініціативи проведено повну каталогізацію препаратів. Віртуозно володіючи історичними та морфологічними даними професор В. Г. Черкасов проводив екскурсії залами кафедри, всі були в захваті від подачі інформації та глибини академічних знань.

За наукове дослідження останків із саркофага Ярослава Мудрого у Софійському Соборі у 2010 році професора Черкасова було нагороджено Почесною грамотою (Національний заповідник «Софія Київська»).

Черкасов В. Г. за роки роботи в Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця сформувався як видатний морфолог, відомий і за кордоном. Високий професіоналізм, наполегливість у досягненні мети гармонійно поєднувалися з вимогливістю, тактовністю та відповідальністю. Він був працьовитим та вимогливим фахівцем, якого цінували та поважали усі, кому довелося спілкуватися та працювати разом з ним.

Віктор Гаврилович був надзвичайно відповідальною і високопрофесійною людиною, життєвий шлях якого є прикладом самовідданого служіння медичній освіті та науці. Його активна громадська та науково-педагогічна діяльність відзначена багатьма нагородами. За вагомих внесок у розвиток охорони здоров'я та високий професіоналізм у 2006 році Указом Президента України В. Г. Черкасов нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня; у 2009 році йому присвоєне почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України»; був нагороджений Подякою та Почесною Грамотою МОЗ України, дипломами та відзнаками, «Золотою медаллю Беца» (2019) Наукового товариства анатомів, гістологів та топографоанатомів України.

Для колективу кафедри описової та клінічної анатомії та співробітників Національного медичного університету імені О. О. Богомольця професор В. Г. Черкасов був і залишається взірцем справжнього науковця та педагога.